తిరస్కృతి

వాసిరెడ్డి సీతాదేవి

"డాక్టర్—డాక్టర్...పెండ్లి...చేసు . కోరూ, డా...క్ట"

ఇన్‌జెక్షన్ యిస్తున్న డాక్టరు మధుసూదనరావు చేతులు వణుకుతున్నాయి. బాధతో ముఖం ప్రక్కకు తిప్పుకొని నిల్చున్నాడు. పేషెంటు స్వరం క్షీణించి పోతున్నది. మరల మైకం వచ్చిందని తెలుసుకొని ఒక దీర్ఘ నిట్టూర్పు విడిచి తన రూముకు బయలుదేరాడు.

ఎదురుగా వస్తున్న నర్సు గ్రేస్ నవ్వుతూ "డాక్టరుగారూ! మీ పేషెంటు ఎలావుంది? పాపం! సరే అని అనకూడదూ?" అన్నది. డాక్టరు మాట్లాడే పరిస్థితిలో లేదు. పల్కకుండా తన రూముకుపోయి కూర్చొని ఆలోచిస్తున్నాడు.

రోజూ అనేక ప్రాణాలు పోవటం చూట్టానికి అలవాటుపడ్డ యీ నర్సులకు, డాక్టర్లకు ఎంత భయంకర పరిస్థితికూడా బాధ కలిగించదు. ప్రాణం విలువే తెలియకుండా పోతుంది. కాని తను కొత్తగా యీ వృత్తి ప్రారంభించాడు. కాబట్టి పూర్తిగా హృదయం మొద్దుబారి పోలా. ఒక్కొక్క ప్రాణం పోయినప్పుడల్లా తను చాలా బాధపడతాడు. కాని యిలాంటి హృదయ విదారక దృశ్యం

యింతకుముందు ఎప్పుడూ తను చూడ లేదు.

ఆ అమ్మాయికి దాదాపు ఇరవై నాలుగు సంవత్సరాలుండవచ్చు. రాత్రి పదిగంటలకు వార్డులో చేరేప్పటికి స్పృహలేదు. తను ఇన్‌జెక్షన్ ఇవ్వగానే కళ్ళు తెరిచింది. తెరుస్తూనే ఎదురుగా నిల్చొనివున్న తననే పిచ్చిగా చూసింది. ఆమె తనజీవితంలో అనుభవించిన బాధ నంతా ఆ కళ్ళలోనే దాచుకున్నదా అని పించింది. మరల పాలిపోయి క్షీణించి వున్న పెదాలు కొంచెంగా కదిలాయి. అవి ఏదో చెప్పటానికి ప్రయత్నిస్తు న్నాయి. తను దగ్గరకు వంగి వినటానికి ప్రయత్నించాడు. క్షీణ స్వరంలో 'డాక్టర్...నన్ను...నన్ను...పెండ్లి చేసుకోరూ' అన్నమాటలు విని తెల్లబో యాడు. ఆమె అదే వాక్యాన్ని రెండు మూడు సార్లు వల్లించి మరల మైకంగా పడిపోయింది.

ఆమెకు కొంచెం స్పృహ వచ్చినప్పు డల్లా అదేవాక్యం పలవరిస్తూ వున్నది. డాక్టరుకు ఏమిచెయ్యాలో ఏమనాలో బోధపడటంలేదు. ఆమె యిలా దెలిరి యంలో అనటానికి కారణమేమైవుంటుందా? అని ఆలోచిస్తున్నాడు.

"డాక్టర్! పదకొండవ నెంబరు బెడ్ వెరీ సీరియస్," అన్న గ్రేసు మాటలకు ఉలిక్కిపడి, యంత్రంలాగ లేచి ఆమె వెంట భారంగా నడిచి వెళ్ళాడు.

* * *

గిరిజ అతి సాధారణ కుటుంబములో, చాలా చిన్న గ్రామంలో జన్మించినా, చిన్నప్పటినుంచి జీవితాన్నిగూర్చి ఎన్నో కలలు కనేది. చాలావరకు తన సమ యాన్ని ఊహాసౌధాలలోనే గడిపేది. తనతోటి పిల్లలతో కలిసి ఎప్పుడూ బొమ్మలాటలుకానీ, అమ్మలాటలుకానీ ఆడేదికాదు. ఆమెకు అలాంటి ఆటలంటే అసహ్యం.

ఊహాసౌధాలంటే సాధారణంగా ఆ ఈడు పిల్లలు నిర్మించుకునేవి కావు. తనూ అందరి ఆడపిల్లల్లాగా అత్త వారింట్లో అంట్లు తోమవలసిందేనా? పొద్దస్తమానమూ యింటి చాకిరీ, అత్త మామల చాకిరీ, భర్తచాకిరి చేసి పొట్ట నింపుకోవలసిందేనా? అత్తకు మనమ ళ్ళను ఎత్తుకోవాలసివుంటే పిల్లలను కన వలసిన బాధ్యతకూడ తనదే. పిల్లలను కంటూ, వాళ్ళు పెట్టే బాధలతో ఏడుపు లతో ఓపికలేక చచ్చి, విసుగుతోకూడిన జీవితాన్ని గడపవలసిందేనా? మిగతా సమయాల్ని ఎల్లమ్మ పుల్లమ్మ కబు ర్లతో గడపవలసిందేనా? ఇంతకంటే స్త్రీకి సమాజంలో వేరే స్థానం లేదూ ఈ పనులన్నీ తనఅమ్మా చేసింది, అమ్మమ్మా చేసింది. తను అలాంటి అతి సాధా రణ జీవితాన్ని గడపలేదు. ప్రపంచంలో నూటికి నూరుమందీ గడిపేలాంటి జీవి తాన్ని తను గడపదు. తనలాంటివారు వెయ్యికి ఒక్కరుకూడ ఉండరు

ఇలాగ గిరిజ ఆలోచిస్తూ ఉండేది. ఎస్.ఎస్.ఎల్.సి. పాసయిన తరువాత యింకా చదవాలనే ఉద్దేశం వున్నప్పటికీ చదవలేకపోయింది. దానికి కారణం కుటుంబ ఆర్థిక పరిస్థితే. బంధువులకు, కులపువాళ్ళకు ఇష్టం లేకపోయినా ఆమె ఉద్యోగంచేయ నిశ్చయించుకున్నది. ఆమె తల్లిదండ్రులుకూడ ఆటంకపరచలేదు.

కొద్దిరోజుల్లోనే తెలిసినవాళ్ళద్వారా ఒక ఆఫీసులో ఉద్యోగం దొరికింది గిరిజకు. జీతం నెలకు ఎనభై అయిదురూపాయలు. మద్రాసులో అమ్మా నాన్నల్ని వెంటబెట్టుకుని వెళ్లి ఉంటున్నది

ఆమె మాటల్లోని నిండుతనమూ, చూపుల్లోని గాంభీర్యమూ, నడకలోని ఠీవీ చూసిన ప్రతివారూ ఆమెను గౌరవించకుండా ఉండలేరు. ఆమె అందరితో చాలా ఫ్రీగా మాట్లాడేది. స్త్రీలతో మాట్లాడేటప్పుడు ఎలా ఉండేదో అలాగే నిర్వికారంగా పురుషులతో మాట్లాడేటప్పుడుకూడ ఉండేది. కొంతమంది స్త్రీలు పురుషులతో మాట్లాడేటప్పుడు ఎందుకు సిగ్గుపడతారో ఆమెకు అర్థం కాదు. అలాగ కులుకుతూ, కళ్ళుతిప్పుతూ సిగ్గుపడే ఆడపిల్లలంటే ఆమెకు పరమ అసహ్యం.

సిగ్గు అనేది స్త్రీలలోని బలహీనత మాత్రమేనని ఆమె అభిప్రాయం. అందువల్లనే సిగ్గు అభినయించాలంటే ఆమెకు చాలా సిగ్గు. అంటే ఆమె సిగ్గు విడిచిందనికానీ, బొత్తిగా సిగ్గు లేదని కాని అనుకోకూడదు. ఆమెకు ఈ సిగ్గు అభినయించే చాలాఆడవాళ్ళకంటే చాలా ఎక్కువ సిగ్గే. అందువల్లనే ఆమె ఎప్పుడూ చాలా జాగ్రత్తగా, నిర్వికారంగా, గంభీరంగా, బేలన్సుతప్పకుండా జీవితాన్ని లాక్కువస్తుంది.

మూడు సంవత్సరాలు గిరిజ జీవితంలో సాఫీగా గడిచిపోయాయి, ఏ వడుదుడుకులూ లేకుండా. ఈ మధ్యలో ఆమెకు చాలా మంది స్నేహితులు పోగయ్యారు. స్నేహితులతో కులాసాగా కాలం గడుపుతుంది. ఒకవిధంగా తన ఆదర్శాలన్నింటినీ మర్చిపోయిందనే చెప్పాలి. అంటే ఏదో చేయాలి, ఏమో కావాలి అనే కోర్కె తగ్గింది. కాని మొత్తంమీద జీవితంలో ఏదో వెలితి అనుభవిస్తున్నది. అదేదో ఆమెకే అర్థం కాదు ఎంత ఆలోచించినా.

క్రమంగా ఆమె వాస్తవిక జగత్తులోకి వస్తున్నది. జీవితమంటే ఏమిటో అర్థమవుతున్నది. ఒక్కొక్కసారి వంటరిగా కూర్చొని గంటలతరబడి ఆలోచించేది. ఒక స్త్రీ ఒక పురుషుడు ఏ యిద్దరు స్త్రీలలాగానో లేక ఏ యిద్దరు పురుషులలాగానో స్నేహభావంతో ఎందుకు మెలగలేరు? ప్రపంచం అనేక విధాలుగా ఎందుకు ఆడిపోసుకుంటుంది?

తను నాలుగురోజులు నవ్వుతూ

మాట్లాడేప్పటికి రామారావు పెండ్లి చేసుకోమన్నాడు. సుబ్బారావు ప్రేమి స్తున్నానన్నాడు. అతని ప్రేమ క్షణికం కాదట. అతని ప్రేమకు ప్రతిఫలం లభించనిపక్షంలో ఆత్మహత్య చేసు కుంటానని బెదిరించాడు. రాజారావు జీవితమంతా బ్రహ్మచర్యం అవలంబిస్తా నని ప్రతిజ్ఞచేశాడు. ఇలాగ తనకు పరిచయమైన ప్రతివాడూ కొంచెం పాత పడగానే తన ప్రేమను ప్రకటించేవారే. ఈ రోజు వాళ్ళంతా పెళ్ళిళ్ళు చేసుకుని కులాసాగా జీవితం గడుపుతున్నారు. అంతేకాదు అందులో కొంతమంది తనను గురించి దుష్ప్రచారం కూడా చేస్తు న్నారు.

ఒకోసారి తనప్రవర్తనే దీనికంతా కారణమేమోననే అనుమానం కలుగు తుంది. కాని తన ప్రవర్తనలో ఎలాంటి బలహీనతా కన్పించదు. ఒకటిమాత్రం ఒప్పుకోక తప్పదు. ఒక్కొక్కడూ తనదగ్గర ప్రేమను ప్రకటించి తిరస్కరింపబడి, ముఖం వేలవేసుకుని వెళ్ళి నప్పుడల్లా తనకేదో తృప్తిగా వుంటుంది. ఒక రకమైన ఆనందం కూడా కలుగు తుంది. బహుశా అందువల్లనే కావచ్చు తారీఖులతోసహా ఎవరిని ఏ రోజు ఎలా ఏడ్పించినదీ యిప్పటికీ తనకు జ్ఞాపకం వుంది.

ఒకోసారి యిదంతా ఆలోచిస్తే బాధగా కూడా ఉంటుంది. తనచేత తిరస్కరింపబడిన వారిమీద జాలి కలుగుతుంది. మళ్ళీ సరిపెట్టుకుంటుంది. తను మాత్రం ఏం చేయకలుగుతుంది? తనకు ప్రేమ అనే ఆ రెండు అక్ష రాలకూ అర్థంతెలిస్తేకదూ ప్రేమించ టానికి? సాధారణంగా నూటికి నూరు మందిలో వుండే ఆ బలహీనత తనలో ప్రవేశించటం అసంభవం. అదేమిటో కాని తనను ఎవరైనా చాలా యిష్టపడు తున్నట్లు బయటపడితే తను సహించ లేదు. అలాంటివారంటే తనకు చాలా అసహ్యం.

ఈ మధ్య రంగారావుతో ఆమెకు కొత్తగా పరిచయమేర్పడింది. అతనిది ఎప్పుడూ నవ్వుతూఉండే స్వభావం. ఎప్పుడూ చాలా కులాసాగా, హుషారుగా కబుర్లు చెబుతుంటాడు. బాగా చదువు కున్నవాడూ, సంస్కారం కలవాడూ కూడా.

గిరిజను నిలేసి, 'నీకు అతనంటే యిష్టమా?' అని అడిగితే చస్తే ఒప్పు కోదు. కాని అతనంటే తనకు యిష్టమా అని అప్పుడప్పుడూ ఆమెకే అనుమానం కలుగుతుండేది. కొంతకాలంపాటు రంగా రావు తనప్రేమను వెల్లడించకపోతే ఎలా పోయి ఎలా వచ్చేదో! కాని ముక్కుకు సూటిగాపోయే రంగారావు ఒకరోజు అడిగేశాడు—

"నీవంటే నాకు యిష్టం, నేనంటే నీకు యిష్టమేనా?" అని.

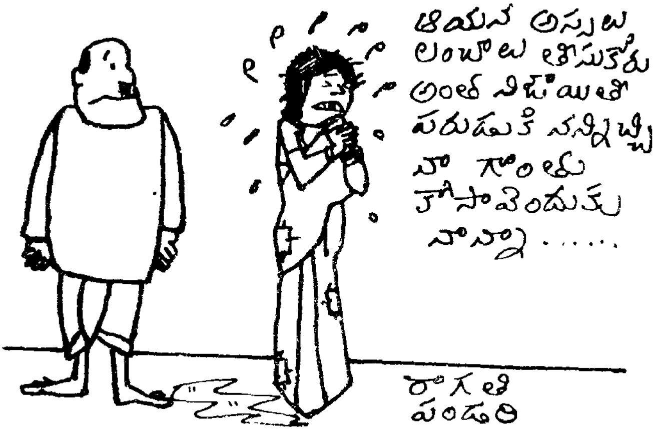

ఆ ప్రశ్నతో గిరిజ ఉలిక్కిపడ్డది. చాలా సిగ్గు, కోపం కలిగాయి. కాని నిబ్బరించుకొని "లేదు" అన్నది. కాని ఆ "లేదు"అనేటప్పుడు యింతకుముందు కలిగే ఆత్మతృప్తిగాని ఆనందంగాని యీమారు కలగలేదు. ఒకరకమైన బాధ కూడా కలిగింది. తన హృదయాన్నంతా వెతకసాగింది. ఏ మూలనన్నా అతనికి స్థాన మున్నదేమోనని.

తలెత్తి చూసింది. రంగారావు లేడు. ఆశ్చర్యం కలిగింది. అంత త్వరగా, తేలిగ్గా వదులుతా డనుకోలా. కొంచెం బుర్రవున్నవాడే అనుకున్నది.

ఆ రాత్రంతా గిరిజకు నిద్రపట్ట లేదు. తను చేసింది పొరపాటని హృదయం ఘోషిస్తున్నది. కాని మనస్సు చాలా తెలివైనదానివని వీపు తడుతున్నది.

రెండవరోజు రంగారావు స్నేహితుడు ప్రభాకర్ అతన్ని వెతుక్కుంటూ వచ్చాడు. రాత్రినుండి అతను రూముకు రాలేదట.

ప్రభాకర్ డాక్టరు చదువుతున్నాడు. ఆవలిస్తే పేగులు లెక్కపెట్టే ఘటం. తూచి తూచి మాట్లాడుతాడు. సాధారణంగా యిలా తక్కువ మాట్లాడేవాళ్ళ మాటలు ఎక్కువగా వ్యర్థంపోవు. ఇతరులమీద వీరి ప్రభావం చాలా పడుతుంది. ఇలాంటివారు వీలయినంత వరకు ఇతరులనుండి వినప్రయత్నిస్తూ, తాము మాత్రం చాలా తక్కువ మాట్లాడుతారు.

ప్రభాకర్ ఒకటి రెండుసార్లు రంగారావుతో గిరిజ యింటికి వచ్చాడు. ఆ కొద్ది పరిచయంలోనే చాలావరకు గిరిజను అర్థంచేసుకున్నాడు. అందువల్ల రంగారావును తొందరపడవద్దని హెచ్చరించాడు కూడా. మొగవాడు

ఎంత తొందరపడి తన ప్రేమను వెల్లడిస్తాడో ఆడదాని దృష్టిలో అంత తేలికయిపోతాడని అతని నమ్మకం.

గిరిజనుండి సరైన జవాబు రానప్పటికీ, జరిగిందంతా వూహించుకున్నాడు.

"రంగారావుకు మీరు చాలా ద్రోహం చేసినట్లు తెలుసుకున్నారా? అతన్ని మీరు సరిగా అర్థంచేసుకోలేదు. మరల వస్తే తిరిగి రాడు" అన్నాడు కొంచెం తీవ్ర స్వరంతో.

"దానికి నేను బాధ్యురాలను కాను. ఆడది కొంచెం స్వతంత్రంగా మాట్లాడగానే అపార్థంచేసుకోవటం, మరలా తమకేదో ఘోర అన్యాయం జరిగినట్లు ఊహించుకొంటూ ప్రపంచంనుండి పారిపోవడం—అది ఆడదాని తప్పా?" చాలా తీవ్రస్వరంతో అన్నది గిరిజ.

ప్రభాకర్ మౌనంగా కూర్చొని ఆలోచిస్తున్నాడు. స్త్రీ తన ప్రేమను వెల్లడించదు. పురుషుడ్ని కవ్వించి అతని చేత చెప్పించి మరల తేలిగ్గా ఎందుకు చూస్తుందో? స్త్రీ ఎలాంటి పరిస్థితిలోనూ తానే ముందు బయటపడదా? ముఖ్యంగా తన సంయమశక్తిమీద అంత గర్వమూ, అహంకారమూగల గిరిజ?

'కాఫీ తాగండి తరువాత ఆలోచిద్దురుగాని' అన్న మాటతో ఉలిక్కిపడి యధాలాపంగానే కప్పు చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. ఎదురుగా కూర్చుని కాఫీ తాగుతున్న గిరిజ ముఖంలోకి గుచ్చి గుచ్చి చూస్తున్నాడు. అతనలా చూడటం గిరిజకు చాలా సిగ్గుగా వున్నది. అటూ యిటూ చూస్తూ అతన్ని మాటల్లోకి దించ ప్రయత్నిస్తున్నది. కాని మౌనంగా కూర్చొని ఆమె మాటలను మాత్రమే వింటున్న ప్రభాకర్ముందు ఎక్కువసేపు మాట్లాడలేకపోయింది. టేబుల్ మీదవున్న పుస్తకాన్ని తిరగేస్తూ కూర్చున్నది.

'ఇంక నే వస్తాను' అంటూ జవాబుకు ఎదురు చూడకుండానే వెళ్ళిపోయాడు ప్రభాకర్. ప్రభాకర్లాంటి మగవాళ్ళను గిరిజ జీవితంలో మొదటిసారిగా కలుసుకున్నది. ఇంతకు ముందు కలుసుకున్నప్పుడు కొత్తవల్లనూ, రంగారావు కూడా వుండటంవల్లనూ అతనలా మౌనంగావున్నా డనుకున్నది. ఇంకొకసారి ప్రభాకర్ను కలుసుకుంటే బాగుండుననిపించింది. మరల కాలుజారుతున్నది. 'జాగ్రత్త' అని లోలోన ఎవరో హెచ్చరిస్తున్నారు.

ఎంత మర్చిపోవాలని ప్రయత్నిస్తున్నదో ప్రభాకర్ అంత జ్ఞాపకం వస్తున్నాడామెకి. ఆఫీసు పనిలోకికూడ మనస్సు పోవటంలేదు. మరల తన యింటికి వస్తాడా? ఒకవేళ రాకపోతే? రాకపోతే తనకేంలేదు, తప్పక వస్తాడు. ఆఫీసుపనిలో విసుగు కలిగినప్పుడల్లా అరచేతిలో ప్రభాకర్ పేరురాసి చెరుపు

తూన్నది. ఈ వారంరోజుల్లో ఎక్కడ ఏ పేపరు దొరికినా ప్రభాకర్ పేరు రాయడం జరుగుతున్నది. తనలో బల హీనత ఏర్పడుతున్నది. చివరకు తనూ అమ్మా అమ్మమ్మల జీవితాన్ని గడపటానికే తహతహలాడుతున్నది. కాదు. ఎప్పటికీ కాదు. తన ఉన్నత భావాలేమైనవి ?

ఇక ప్రభాకర్ పేరుకూడా ఉచ్ఛ రించదు. తను తప్పక ఆదర్శమయ మైన జీవితం గడపాలి. అంటే ఏం చేయాలి? ఉద్యోగంలో ప్రవేశించక ముందు ఉద్యోగం చేయటమే జీవితా దర్శ మనుకున్నది. కాని ఇప్పుడు ఏదో అసంతృప్తి తనను వెంటాడుతూంది. ఎనభై అయిదు రూపాయల చాలీచాలని జీతం. పొద్దస్తమానం సిరామరకలలో నిండి నలిగివున్న ఫైల్సు, సిరాబుడ్డి, కలం—యిదేనా తన జీవితం. ఆదర్శ మయ జీవితం ?

కాదు. తను తప్పక పైకిపోవాలి. ప్రైవేటుగా ఇంటరు, బి. ఎ., పాసు కావాలి. తరువాత? కొంచెం ఎక్కువ జీతం యిచ్చే ఉద్యోగం వస్తుంది. సరి, బాగానే ఉంది ఆ తరువాత? జీతం పెరగటమేనా జీవితాదర్శం ?

కాదుమరి? ప్రభాకర్‌ను పెండ్లిచేసు కుంటే? ఛీ. విసుగుతో మధ్యాహ్నం సగం వరకూ చదివిన నవల తీసుకుంది చేతిలోకి.

మరల ఆలోచన్లు ఈగల్లాగ ముసురు కుంటున్నాయి. అందులోని కథానాయిక స్వభావంకూడ తన స్వభావం లాంటిదే. కాని ఒక భేదం మాత్రం కన్పిస్తున్నది. తన జీవిత లక్ష్యం ఒకటంటూ నిర్ణ యించుకోలేక పోతున్నది. కాని ఆమె మాత్రం తన జీవిత లక్ష్యాన్ని దేశ సేవగా పెట్టుకున్నది. మగవాళ్ళతో ఎంత చక్కగా, ధైర్యంగా కలిసి మెలిసి పనిచేస్తుంది! ఆ మగవాళ్ళు కూడా తనుచూసిన వాళ్ళకు భిన్నం గానే ఉన్నారు. ఎంత చక్కగా దేశ, విదేశాల సమస్యలను గురించి చర్చించు కుంటారు! ఎవరూ ఎవర్నీ అనుమా నించరు అసలు వారు స్త్రీ పురుష భేదాలను గుర్తిస్తున్నట్లే కన్పించరు. తనుకూడా ఏ విప్లవకారుల ముఠాలోనో చేరితే?

కాని తనలో అంత ధైర్యమూ, శక్తి వుందా? రాత్రిళ్ళు వంటరిగా నాలుగు గోడల మధ్య ఉండడానికే భయపడు తుంది. అలాంటి ఆమె కొండ గుహల్లో, అరణ్యాల్లో ఉండగలదా?

గిరిజ మొదటినుంచి ఇలాంటి కలల తోటే కాలం గడిపేది. కాని యిప్పుడు బలహీనతను దాచుకోవడానికి పగటి కలలు మరింత ఎక్కువయినాయి. కలలు కనటం తప్పుకాదు. కాని ప్రతి కలా నిజం కావాలని ఆశిస్తూ వాస్తవిక

జగత్తునుండి పారిపోవ ప్రయత్నించ టమే గిరిజ చేసినతప్పు.

ఆదివారం వచ్చింది. ప్రభాకర్ వచ్చాడు. గిరిజ గుండెలు వేగంగా కొట్టు కొంటున్నాయి. అతన్ని కూర్చో మంటూనే పోయి అద్దంముందు నిల బడింది. పౌడర్ కొట్టుకుని, ముంగురులు సరిచేసుకునివచ్చి కూర్చున్నది.

"ఎమండీ, ఎక్కడికేనా వెళ్తు తున్నారా?" అన్నాడు ప్రభాకర్.

"లేదే, ఏమి?" అన్నది గిరిజ, అలా ఎందు కడుగుతున్నారో అర్థంకాక.

"ఆ: ఏంలేదు. పౌడరువేసుకుని వచ్చారులాగున్నది. అందువల్ల బయటకు వెళ్ళబోతున్నారేమో అనుకున్నాను" అన్నాడు వచ్చే నవ్వు ఆపుకుంటూ

గిరిజకి తల కొట్టేసినట్లయింది. యింకొకరయితే యీపాటికి గెటవుట్ అని ఉండేది. అసలు యింకొకరు మాట్లా డేప్పుడు తనకు పౌడరు వేసుకోవాలని పిస్తే గదూ? చివరకు చేసేదేమీలేక చాలా కొంటెగా మాట్లాడుతాడని గురి పెట్టుకున్నది.

మరల నిశ్శబ్దం. గిరిజ చాలా ఇరుగ్గా ఫీలవుతున్నది. తనకు ఏరోజూ ఎవరి ముందూ సిగ్గు కలగంది ప్రభాకర్ ముందు ఎందుకో అంత సిగ్గు? అతన్ని చూస్తేనే అదోలా వుంటుంది. ఎలా వుంటుందని ఎవరైనా అడిగితే తనకు చెప్పటంరాదు. అతను ఏమన్నా తనకు కోపంరాదు. పైగా అతని ఒక్కొక్క మాట తన హృదయంలో చక్కిలి గింతలు పెడుతుంది.

"ఏమిటో చాలా తీవ్రంగా ఆలో చిస్తున్నారు" అన్న ప్రభాకర్ మాట లకు గిరిజ ఉలిక్కిపడి అతని ముఖం లోకి చూసింది. అతను సిగరెట్టుపొగ ఊదుతూ ఆ అలలలోకే దీక్షగా చూస్తు న్నాడు. అతను తనను చూడటంలేదు కాబట్టి ఆతని ముఖాన్ని చూస్తున్నది. ఇంకా కొంచెంసేపు అలాఉంటే బాగుండు ననిపించింది. ప్రభాకర్ కళ్ళలో ఆమె కళ్ళు కలవగానే రెప్పలు సిగ్గుతో బరు వుగా వాలిపోయాయి.

క్రమంగా రెండు సంవత్సరాలు రెండు రోజుల్లాగ గడిచిపోయాయి గిరిజకు ప్రభాకర్ దాదాపు ప్రతి ఆది వారం వస్తూనేవున్నాడు. రెండు సంవత్సరాలక్రితం ఒకరికొకరు ఎంత దూరంగా ఉన్నారో ఇప్పుడూ అంతే. ఒకరికంటె ఒకరు చాలా మర్యాదగా, తెలివిగా, తూచితూచి మాట్లాడతారు. కాని ఎంత జాగ్రత్తగా ఉన్నా గిరిజ మాత్రం అప్పుడప్పుడూ మాటల్లో ప్రభా కర్‌కు చిక్కిపోతూనే ఉంది.

ఒకోసారి గిరిజకు తనమీద తనకే జాలికలుగుతుంది. గంటలతరబడి ప్రభా కర్ హృదయంలోని భావాన్ని గ్రహించ టానికి ఆలోచించేది. తనను ప్రభాకర్ ఎందుకు యిలా ఏడిపిస్తున్నాడు? తనను

యిలా ఊబిలోకి లాగి ఏడ్పించినందు వల్ల అతనికి కలిగే లాభం ఏమిటి? అతను నిజంగా ప్రేమిస్తున్నాడా? ప్రేమిస్తే యింతకాలం బయటపడకుండా ఉండగలుగుతాడా? అలా ఉండబట్టే కదూ తను అతన్ని ప్రేమి... కాదు ఇష్టపడుతుంది. లేకపోతే యీ ప్రభాకర్ అందరిలో ఒకడైపోయేవాడే గదూ?

బహుశా అతను తన స్వభావాన్ని అర్థంచేసుకునే తన ప్రేమను గుప్తపరుస్తున్నాడేమో। అలాగయినా, ఇప్పుడు అతనంటే తనకు పూర్తిగా ఇష్టమని తెలుసుకున్న తరువాతనైనా ఎందుకు బయటపడకూడదు? కొన్నిసార్లు కొన్ని విషయాలలో తనే కొంత సిగ్గుపడింది. అప్పుడుకూడ అతను తనకు ఏమీ అంటనట్లే ప్రవర్తించేవాడు.

ఒకరోజు అతని నిర్లక్ష్యతను చూస్తూంటే ఆమెకు చాలా కోపం, బాధ కూడా కలిగేవి. ఆడవాళ్ళు ఇలా బాధపడేప్పుడు చూడటం అతనికి సరదా ఏమోనని అనుమానం కలిగేది. తను మాత్రం తక్కువేం తిన్నది? పాపం! ఆ రంగారావు ఎంత బాధ పడ్డాడో! ఎక్కడ ఉన్నాడో, ఎలా ఉన్నాడో

కూడా ఎవరికీ తెలియదు ఎంతటి కపటంలేని మనిషి. అతని ప్రేమనే స్వీకరించి ఉంటే...

తనను దేవతలాగ పూజించి ఉండే వాడు.

చిట్టచివరకు ప్రభాకర్ కేవలం తనను ఏడ్పించటానికే ఇలా స్నేహం చేస్తున్నాడని ఊహించుకుంది. అతను పరిచయమైనా తనను ప్రేమిస్తున్నట్లు కన్పిస్తాడేమోనని గంటలకొద్దీ ఆలోచించేది

అట్టే లేదు. తనకు గుర్తున్నంత వరకు అతని మాటలవల్ల తన హృదయ బలహీనత బయటకుమాత్రం ఎప్పుడూ తనకు చిక్కలేదు.

ఒకరోజు తనకు చాలా ఇష్టమైన చీరె కట్టుకున్నది. ప్రభాకర్ వచ్చినవాడు ఊరుకున్నాడా? "ఈ చీరెలో మీరు చాలా అందంగా ఉన్నానను కుంటు న్నారు గదూ?" అన్నాడు.

తన హృదయం చాలా బాధపడింది ఆరోజు. ఇంకొకరోజు, "పాపం మీరు చాలా జాగ్రత్తగానే ఉంటారు. కాని అప్పుడప్పుడు మాత్రం మీకు తెలియ కుండానే బయటపడుతుంటారు" అన్నాడు.

పోయిన ఆదివారం రోజు అతను జేబులోనుండి సిగరెట్టుపెట్టె తీసుకునే ప్పుడు ఒక ఫోటో క్రిందపడింది. అది చేతిలోకి తీసుకుని చూసింది. ఒక అంద మైన అమ్మాయి ఫోటో. తను ఫోటో చూస్తూంటే ప్రభాకర్ తన ముఖంలోకి చూస్తున్నాడని గ్రహించుకుని అడి గింది "ఈ అమ్మాయి ఎవరూ!" అని.

"నీలాంటి ఒక స్నేహితురాలు," అన్నాడు.

ఆ మాటలకు తను చాలా బాధ పడ్డది. పలక్కుండా ఫోటో టేబిల్‌మీద పెట్టింది

"ఏం. ఈర్ష్య కలుగుతోందా?" అన్నాడు నవ్వుతూ కళ్ళల్లోకి చూస్తూ.

"నా కెందుకండీ ఈర్ష్య" అంటూ నవ్వ ప్రయత్నించింది.

"అదేమాట నా కళ్ళల్లోకి చూస్తూ చెప్పండి" అన్నాడు. తన్నకు నిజంగా కోపంకూడా వచ్చింది.

"అంటే మీ అభిప్రాయం?" అన్నది కొంచెం తీవ్రంగానే. కానీ ఆ మాట అనే ప్పుడు అతని ముఖంలోకి కాక ఎక్క డికో చూస్తున్నది.

ఇదంతా ఒకసారి తిరిగి తల్చుకుంటే ఆమెకు ఎప్పుడూ ఎక్కడా ప్రభాకర్ తనను ప్రేమిస్తున్నట్టు కన్పించలేదు.

ఒక్కోరోజు విసుగుపుట్టేది గిరిజకు ఇలా ఎన్నిరోజులు? పోనీ తనే తన ప్రేమను ప్రకటించి అతని అభిప్రాయం అడిగితే? కాని ఒకవేళ ప్రభాకర్ తన ప్రేమను తృణీకరిస్తే? బాధకంటే ముందు అవమానంతో తను ఆత్మహత్య చేసుకోవాలింక. ఎంత బాధనైనా

హృదయంలో దాచుకుని తను బ్రతక గలుగుతుంది. కాని ఒకసారి అవమానింపబడి తను బ్రతకలేదు ప్రభాకర్ ఒప్పుకున్నా, ముందు తానే అతన్ని పెండ్లిచేసుకోమని కోరి దాంపత్య జీవితం సుఖంగా గడపగలుగుతుందా?

ఇలాంటి మానసిక సంఘర్షణలోనే మూడు సంవత్సరాలు దొర్లిపోయాయి. ఇప్పుడు ప్రభాకర్ హౌస్ సర్జనుగా పని చేస్తున్నాడు. గిరిజ జీవితంలో ఏ మార్పూ లేదు "గొర్రెతోక బెత్తెడే" అన్నట్లున్నాయి జీతం, జీవితమూనూ.

గిరిజ ఆశలన్నీ నిరాశలుగా మారుతున్నాయి. జీవితంమీదనే విరక్తి కలుగుతున్నది. ప్రభాకర్ మొదటినుండి చివరివరకు తనకు ఒక ప్రశ్నలాగ తయారయ్యాడు. ప్రభాకర్ మనస్సులోని అభిప్రాయాన్ని గ్రహించేశక్తి తనకులేదు.

చివరకు అతను తనను ప్రేమించటంలేదని నిర్ణయించుకొంది. ఎలా ప్రేమిస్తాడు? అతను ఒక డాక్టరు డబ్బున్నవాడు. పైగా అందగాడిననే ధీమాకూడా ఉంది. మరి తనో, ఒక మామూలు క్లర్కు. చెప్పుకోతగ్గ అందమూలేదు. పెద్దలు సంపాదించినదైనా ఇంత ఉన్నదా అంటే, అదీ లేదాయె. ఇక తనలో ఏ గుణాన్నిచూసి ప్రభాకర్ తనను ప్రేమిస్తాడు? ఈ ఆలోచనే మూడు సంవత్సరాల క్రితం తట్టిఉంటే? ఇప్పుడు సమయం మించిపోయింది. అక్కడినుండి వెనక్కుపోలేదు. జీవిత యాత్రలో ఎంతోమంది వ్యక్తులతోటి పరిచయం కలుగుతుంది. అందులో చాలా కొద్దిమంది మాత్రం హృదయ కవాటంవరకూ ప్రవేశిస్తారు. ఆ కొద్దిమందిలో ఏ ఒకరిద్దరో లోపలకు తొంగిచూడ గలుగుతారు. కాని లోపలకు ఒక్కరు మాత్రమే ప్రవేశించగలరు. ఆ అదృష్టం ఏ కొద్దిమందికో కలుగుతుంది.

రామారావు, సుబ్బారావు మొదలైనవారు తన హృదయకవాటం వరకూ వచ్చికూడా విఫలులై వెళ్ళిపోయారు. రంగారావు తొంగిచూడగలిగాడు. కాని ఈ ప్రభాకర్ సునాయాసంగా లోపల ప్రవేశించటమే కాకుండా హృదయాన్నంతా ఆక్రమించుకున్నాడు

ఈమధ్య ప్రభాకర్ గిరిజ యింటికి రావటం తగ్గించాడు. వచ్చినా ముళ్ళమీద నిల్చున్నట్లు కన్పిస్తాడు. గిరిజమీద దయదలచి వస్తున్నట్టుంటుంది అతని మాటల ధోరణి. గిరిజ హృదయం అతను ఇంత నిర్లక్ష్యంగా, నిర్దయగా మాట్లాడుతూంటే బాధతో మూల్గేది. కాని ఆ మూల్గు ప్రభాకర్ చెవులవరకూ పోకుండా అణచిపెట్టేది.

అతను వెళ్ళిపోతుంటే "మరల ఎప్పుడు వస్తారూ" అని అడగాలనిపించేది. కాని ఆత్మాభిమానం ఆమె

పెదాలను బంధించేది. అతని రాక పోకలవల్ల తనకు ఎలాంటి ఆనందమూ, బాధ లేనట్లు ప్రవర్తించేది.

ఒకోసారి అతను చాలా తేలిగ్గా చూస్తున్నాడనే భావం రాగానే ఆమెకు అభిమానం వచ్చేది. హృదయానికి దెబ్బతగిలేది. ఈసారి అతను వచ్చినప్పుడు తానూ చాలా నిర్లక్ష్యంగా ప్రవర్తించాలని ఊహించుకునేది. ఒకరోజు పిలయినంతవరకు అవమానపరచి "నీవు ఊహించుకున్నట్లు నీమీద నాకెంత ప్రేమ ఒలికిపోవటంలేదులే" అన్నట్లు ప్రవర్తించాలనుకుంటుండేది.

కాని ప్రభాకర్‌ను చూడగానే ఆమె కోపమంతా మంచుగడ్డలాగ చల్లబడిపోయేది. దీపంముందు కరిగిపోయే క్రొవ్వొత్తిలాగ ఆమె ఆత్మాభిమానం ప్రభాకర్ మౌనంముందు కరిగిపోయేది.

ఒకరోజు ప్రభాకర్ అకస్మాత్తుగా రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు వచ్చాడు. గిరిజ కిటికీదగ్గర కుర్చీలో కూర్చుని ఎక్కడో శూన్యంలోకి చూస్తోంది. ఆమె కళ్ళవెంట నీరు కారుతోంది. ప్రభాకర్ దగ్గరికి వచ్చేంతవరకూ ఆమె ఈ ప్రపంచంలోకే రాలేదు.

అతను చూడకుండా కన్నీళ్లు తుడుచుకో ప్రయత్నించింది. "ఏడుస్తున్నారెందుకండీ?'' అన్న అతని మాటలకు సిగ్గుపడింది.

అతని ముఖంలోకి చూసింది. అదే కొంటెచూపు, చిరునవ్వు, మౌనం. గిరిజ శరీరమంతా అవమానంతో, బాధతో వణికిపోయింది. గుండెల్లో గంగాళాలు కుతకుత లాడుతున్నాయి 'ఛీ, రాక్షసుడా, నా జీవితాన్ని నాశనం చేశావు' అని గట్టిగా అరవబుద్ధయింది. కాని అరవలేదు. వణుకుతున్న పెదాలతోనే ఉద్రేకాన్ని అణుచుకుంది. ఎలా తిడుతుంది? ఏమని తిడుతుంది? ప్రభాకర్ తన పాత్రను చాలా నేర్పుగా నిర్వహించుకున్నాడు. అతను తనకు ఏమన్నా ఆశలు చూపించాడా? ఆశలు చూపలా? చూపాడు కాని నోటితో కాదు, మౌనంగానే...

''మీరూ అందరు ఆడపిల్లలాగానే ఏడుస్తారన్నమాట." ఈ మాటల్లోని వ్యంగ్యం గిరిజను చాలా బాధపెట్టింది.

"అంటే మీ అభిప్రాయం?"

''ఆఁ ఏమీలేదు... ఎందుకు ఏడుస్తున్నారా అని ఆలోచిస్తున్నా. నూటికి నూరుమంది ఆడపిల్లల్లో ఉండే బలహీనత మీలోనూ కన్పించటం చాలా ఆశ్చర్యంగానే ఉన్నది సుమా!"

"అదంతా మీకనవసరం. మీరు మీ స్థానాన్ని గుర్తుంచుకొని మాట్లాడండి. ఒక్క విషయం మాత్రం తెలుసుకోవాలని నా మనవి. మీకూ, యీ ఏడ్పుకూ ఏలాంటి సంబంధమూ లేదు."

"నిజంగానా?" అంటూ ఆమె కళ్ళల్లోకి ఏదో చదవటానికి ప్రయత్నిస్తున్న

ప్రభాకర్ మీద అసహ్యం, కోపం కలిగాయి.

"మీరేదో అపోహపడుతున్న లాగుంది. మీరు ఊహించేది ఏమాత్రం నిజంకాదని తెలుసుకోవాలని నా మనవి. దయచేసి మీరు మా ఇంటికి రావటం తగ్గిస్తే ఎంతో మంచిది "

"క్షమించండి, పాపం! ఈరోజు మీ మనస్సు మీ వశం తప్పిపోతోందిలా ఉంది. నేను అనవసరంగా మిమ్మల్ని బాధపెట్టతల్చలేదు కాని వెళ్ళేముందు ఒక్క విషయం మాత్రం చెప్పదల్చుకున్నాను. మిమ్మల్ని నేను ఎప్పుడూ తేలిగ్గా చూడలేదు. అంతేకాదు. నేను మిమ్మల్ని చాలా గౌరవంగా కూడా చూస్తున్నాను. ఎప్పుడయినా మీకు నా అవసరం ఉంటే కబురు చేయండి. వస్తాను. జీవితంలో మీరు ఏదికోరినా చేయటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను."

"గిరిజకు కోపంతో శరీరం వణికిపోయింది. ఎంత గర్వం అనుకుంది!"

"మీరు నాకు చేయగలిగిందీ, నేను

మిమ్మల్ని కోరదగిందీ నా కేమీ కన్పించటం లేదు'' అన్నది గిరిజ

"దానికేం లెండి, మనిషికి మనిషి ఎప్పుడైనా అవసర మౌతాడు'' అంటూ తిరిగి చూడకుండా వెళ్ళిపోయాడు ప్రభాకర్. ఆ చివరి వాక్యాలు వణుకుతున్న కంఠంలోనుండి వచ్చాయి. ముఖంలో, కళ్ళల్లో ఒక రకమైన బాధ కూడా కన్పించింది గిరిజకు

వెళ్ళిపోతున్న ప్రభాకర్‌ను వెనక్కి పిలుద్దామనుకుంది. కాని అంతలోనే ప్రభాకర్ వెళ్ళిపోయాడు.

నెలరోజులు గిరిజకు చాలా భారంగా భయంకరంగా గడిచిపోయాయి. ప్రభాకర్ వస్తాడని ఎదురుచూసింది. రోజులు పీడకలల్లాగ గడిచిపోతున్నాయి. కొద్దిరోజుల తర్వాత జ్వరం వచ్చింది. వారం రోజుల వరకూ జ్వర తీవ్రత తగ్గలేదు. హాస్పిటల్లో చేర్చారు. ఆ రోజున ఆమెకు పూర్తిగా స్పృహ లేదు.

* * *

"డాక్టర్.... నన్ను... పెండ్లి.... చే...సు...కోరూ" అంటూ డాక్టర్ మధుసూదనరావు చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకుంది గిరిజ.

డాక్టరు ఆలోచిస్తున్నాడు. ఈమె రాత్రినుండి ఇలాగే పలవరిస్తున్నది. తెల్లవారుతోంది. కాని ఆమె డెలీరియమ్ తగ్గలేదు సరికదా ఆమె పరిస్థితి ఇంకా ఘోరంగా ఉంది. ఇప్పుడు తన కర్తవ్యమేమిటి? తను చేసుకుంటానంటే ఇంతలో తన సొమ్ము ఏమి పోతుంది? కనీసం ఆమె ఆత్మశాంతితోనైనా వెళ్ళిపోతుంది. ఒకవేళ ఆమె బ్రతికి బయటపడుతుందా, ఒక ప్రాణదానం చేసినవాడవుతాడు. తరువాత నిజంగానే పెండ్లిచేసుకోమంటే? తను ప్రేమిస్తున్న లలితపనేం కావాలి? లలితను తను ఎంతబాధ పెట్టాడు? పది, పదిహేను రోజులనుండి వెళ్ళనేలేదు తను లలితను చూడడానికి.

"డా క్ట...ర్...పెం...డ్లి''అన్న క్షీణస్వరం అతని ఆలోచనలకు అంతరాయం కలిగించింది ఆమె చెయ్యి అతని చేతిని వదలి మంచంమీద పడిపోయింది తల ప్రక్కకు వాలిపోయింది ఆమె అశాంతహృదయం పూర్ణశాంతిని పొందింది.

డాక్టరు కళ్ళనుండి రెండు వేడి కన్నీటి చుక్కలు రాలాయి ఎవరిదో "గిరిజా" అన్న బాధతో కూడిన స్వరంతో ఉలిక్కిపడ్డాడు డాక్టర్ మధుసూదనరావు.

ఎవరది? ప్రభాకరా? డాక్టర్ ప్రభాకర్! అతనికీ ఈమెకూ ఏమి సంబంధం?

గిరిజ చల్లని చేతిని రెండు చేతులతో తీసుకుని ముఖానికి అడ్డుపెట్టుకొని వెక్కి వెక్కి ఏడ స్తున్నాడు ప్రభాకర్.

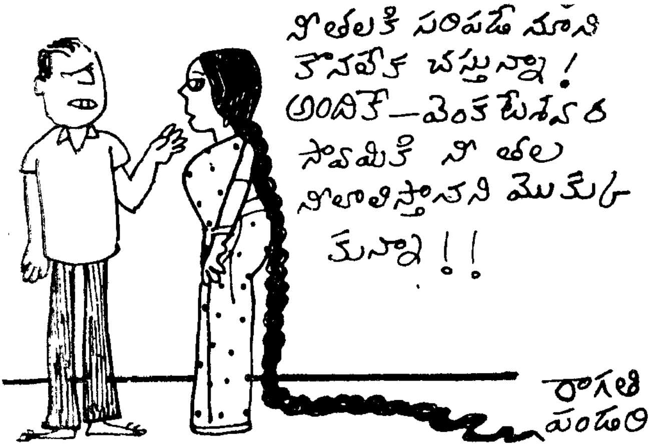

డాక్టరుకు బాధకంటే ఎక్కువ ఆశ్చర్యం కలుగుతున్నది.

ప్రభాకర్ భుజంమీద చెయ్యివేసి "అదేమిటి ప్రభాకర్! ఎప్పుడూ తొణ కనివాడివి అలా ఆడపిల్లలాగా ఏడుస్తున్నావు? ఈ అమ్మాయి నీకు తెలుసా?" అన్నాడు.

"అవును తెలుసు మేమిద్దరం ఒకరి నొకరం ప్రేమించుకొన్నాం. వీణ తీగెలు బిగించినకొద్దీ బాగా పలుకుతుంది. మేం చేసిన తప్పల్లా తెగేంతవరగూ బిగించటమే" అంటూ పిచ్చివాడిలాగ వార్డు నుండి ఊగుతూ వెళ్ళిపోయాడు.

డాక్టరు ప్రభాకర్ వాక్యాన్ని అర్థం చేసుకునే ప్రయత్నంలో అదే వాక్యాన్ని వల్లించాడు. "మేము చేసినతప్పు, తెగిన దాకా బిగించటమే" అని, ఒకసారి ప్రభాకర్ వెళ్ళిపోతున్న వైపుకూ, మరల గిరిజవైపు చూసి "తెగిపోయిన తీగలు" అంటూ ఒక దీర్ఘనిటూర్పు విడిచి, కుర్చీలో కూలబడ్డాడు.